

Maxim

„Az Úr azt hitte, hogy építménye, a világ, erős lesz, masszív, és örökké tart. Mostanra látja, hogy a részecskék túlságosan izgágára sikeredtek. És az állandó mozgások, finom kis rezgések szétrázzák a testet. Ez a részecske – az emberi test – azonban már sokkalta jobban megszerkesztett. Úgy látszik, tanult a Teremtő saját hibájából. Ezért lehet az is, hogy csak egyetlen spermasejt juthat el az anyaméhig. Ha a kifejlődött test részecskéi is olyan izgágák lennének, mint maga a föld minden élőlényével, életünk katasztrofálisan megváltozna – mert ezután már nemcsak a gondolatok ráznák össze bennünk a szart.”

(Carolus Maximus Sortilegus)

Egy kapualjban ácsorogtam, és számolgattam az orrom hegyéről legördülő vízcseppeket. Az eső nem sokkal azután kezdett el esni, hogy elhagytam a lakást. Egy közeli kávézóból dal hangjai szűrődtek ki, de egy szót sem értettem a szövegeből, mert a csatornák tompa, monoton zenéje elnyomta azt. Arra gondoltam, a külső világ történései pontosan így nyomják el a belső cselekvéseinket, azaz megfosztanak annak lehetőségétől, hogy véghezvigyük azokat. Na, erre sem magamtól jöttem rá – Maxim barátom mondta még a múltkor: Mert, érted, észre sem veszed, bazmeg, hatalmas villanás, és már nem is itt jársz. Legyen az egy ötcsillagos hotel. A nő ott fekszik az ágyon, te meg épp a végében szöszmötölsz, és amikor végezetül letekersz egy leheletnyi hosszúságú fogselymet, hirtelen bamm!, azon kapod magad, hogy majdnem elcsapott a villamos. És mi lesz a nővel? Jó kérdés, barátom. Bizonyára besegít a szobaszerviz, neked meg a nyakadba varrnak egy pert a ki nem fizetett pezsgőért meg a tízfogásos vacsoráért.

Állok a kapualjban, az eső az arcomba hugyoz. Előveszem a dohányzacskóm, a papírt, tekerek egy cigarettát. A mellkasomban érzem a bizsergést, amint a szétáradó nikotin megtölti a tüdőm minden apró zegzugát, de a halántékom még mindig veszettül lüktet. Még mindig az jár a fejemben, hogy talán nem is kellett volna az a fogselyem, s talán akkor... Akkor mi? Látod, az ember hatalmas tartalmakat görget maga előtt – mondja

Maxim. Tudod, mint a ganajturó bogár azokat a bazinagy galacsinokat. Jársz-kelsz, és felgyülemlik benned, és muszáj valahogy kiadnod magad-ból. Azután, mikor azon kapod magad, hogy kétszer annyit írsz, mint általában, csörren a zseton, megvan, hogy miért maszturbálsz feleannyit.

Kész költő vagy – mondom. – Költő?! – üvölt az arcomba Maxim. Négermunka, barátom, négermunka. Erőlködés. Miért? A nagy semmiért. „Templom a természet” – mondja Baudelaire. És hidd el, barátom, nem kell ahhoz semmilyen delírium, abszint-gőz, hogy az ember felismerje: nem te vagy a pap, barátocskám, de még csak a ministráns sem, hidd el nekem. Oszlop lehetsz – együgyű oszlop, hátadon cipelve a súlyos építményt, de költő... De, figyelj csak ide, megsúgom a titkot: minden szöveg prózának indul. Minden gondolat prózáként lebeg a magzatvízben, aztán jön a metrum és egyéb stiláris eszközök, és rátelepszene a gondolatokra – hát, így lesz a vers. Az ősgondolat mindig próza.

Hülyeség! – mondom. De Maxim ügyet sem vet rám, mert tudja, hogy előbb-utóbb úgyis visszavonom, amit mondtam, sőt, talán még bocsánatot is kérek tőle – gyenge jellem vagyok, és a szöveg megmászhatatlan kerítés számomra. El kell fogadni: Maximnak mindig igaza van, illetve Maxim csak az igazat mondja ki. Maxim mérleg, amely mindig a megfelelő oldalra billen, Maxim fogsora rosta, mely csak az igazat engedi át, s azt, ami hamis, Maxim elfordulva az út mellé köpi.

Az ősgondolat mindig próza? De mi van a próza előtt? Mi van az ősgondolat előtt? Semmi? És a semmi az valóban nincs? S a nincs, az valóban a van tagadása, a semmi pedig a valamié? S ha az ősgondolatot valóban a semmi előzi meg, akkor az ősgondolat ebből a semmiből jön létre – a próza összegyúrt semmi, mely alkotóeleme egy még nagyobb, de tökéletesebben összegyúrt semminek, és ily módon a valami a semmi erős koncentrátuma? Erre válaszolj nekem, Maxim! – üvöltöm a kapualjban. Csend és esőszag. Maxim válasza három pont egy hófehér lapon.

Az olvasó a pontok felett időzik a legtöbbit, de a három pont varázsára a mai napig sem sikerült rájönnie, mert még mindig nem tudja eldönteni, hogy vajon valaminek az érkezését, vagy inkább a távozását jelöli-e. Nem tudja, hogy a szöveg nem tűnik el csak úgy, hipp-hopp a lapról, nem képes olyan gyorsan átváltani a van-ból a nincs-be. A szöveg apró nyomokat hagy maga után kilépéskor, és érkezéskor három apró helyen szúrja át a papírt. A kilépés után ebbe a három pontba tudunk belekapaszzkodni, s a mondatok akkor válnak teljessé, ha el tudjuk olvasni azt, ami a lapnak immáron a másik oldalán van.

Apropó, *van* és *nincs*... Mindig elcsodálkozom azon, hogy az ember – aki egyébként gondolkodó lény! – sokszor ezzel a két fogalommal operál,

ha meg akarja határozni önnön helyzetét (a világban, vagy ahol éppen van). Bárki azon kaphatja magát, hogy néha tényleg így gondolja: életünk *van*-okból és *nincs*-ekből épül fel. Csak meglét és hiány létezik. Csak hát ez azért mégsem ilyen egyszerű. *Van* és *nincs* között egy vékonyka húr feszül, akár az erkélyeken két fal között a szárítókötél. Ezt a szárítókötelet nevezzük Valóságnak. Erre a kötéltre teregetjük ki mindenünket – azaz elhelyezzük önnönmagunkat a valóságban. Vigyázat! A valóságon túl már csak az van, ami nem valóság. A valóság vethet árnyékot, de arra nem tudunk teregetni. A teljes valóság ebben a kifeszített kötéltben koncentrálódik.

Az író a *van* és *nincs* között feszülő kötéltre fókuszál. Feltalálja, ki mondja, és így létezővé teszi, egy hosszú rúddal kezében, akrobatikus mutatványokkal sétál a két pont között.

Igazából csak az írókat tudom csodálni – szólal meg hosszú hallgatás után Maxim. Miért? Azért, mert érted... a kereket csak egyszer kellett feltalálni. Van kerekünk, kész. De az író... a valóságot szeretné „feltalálni” és feltalálni az olvasónak (Egy szelet valóságot desszertként?), és a folyamatos kitartó keresés jellemzi. Minden lépése, betűje a keresés eszköze. A valóságot felfedezni – ez a fő feladat – a világot, belső és külső valónkat, egymást, másban magunkat, és magunkban mást. A valóság az író számára a seb a szájpadráson, a porszem a szemben, a sístergő buborék a kólában – minden, ami (kutatásra) ingerel. Az inger mindig akkor tör rád, amikor a legkevésbé várod, de érkezése pontos, az új gondolat mindig magának választja meg a szövegét, és mindig a megfelelő pillanatban lép a szövegbe, mint ahogyan a jó színész a darabba, megvárja, míg a hatások lecsengenek, és a befogadó, de még inkább az író, készen áll egy újabb hatásra. A rossz író legfőbb ismérve, hogy nem mer mindent feltenni egy lapra, hogy túllontúl féltékenyen őriz minden újonnan kipattanó gondolatát, éppen ezért nem készíti el számára a megfelelő táptalajt, melyben szárba szökkenhet. Mindent, ami újként kerül elébe, csakis egy új szöveg keretein belül képes elképzelni. Aki azonban ilyenén módon spórol, kicentizi, mérlegre helyezi a gondolatait, pocsek író lesz. Állandó a gondolatok házalása, de mindig van egy aktuális szöveg, amibe mindent beleölünk, a vörösre hevült főzőlapot, a zizegő alufóliát, a narancs héját, mindent. A jó író alapvető ismérve a szöszmötölés, a szeszergés és piszmogás, hogy mindig bokáig, térdig, derékig, nyakig, orrlukig jár a lírai habarcsban, novellája malterjában (malteregő¹), ebben az egész posztmodern trutyiban.

Maxim apró lyukat harap a zacskós tej sarkába, és kimeresztett szemekkel szopja ki annak tartalmát. A zacskó úgy hat, mint egy tetovált

mell. Egyszer egy orvosi rendelőben egy csecsemőre lettem figyelmes, amint az anyja tetovált mellét rágicsálta, a mellen ez állt: *enyém!* Mintha maradéktalanul meg kéne jelölnünk azokat a dolgokat is, melyek már visszafordíthatatlanul hozzánk nőttek. Amit birtokolsz, birtokolni fog téged, elég egy pillanat, és már meg is változott a birtokviszony, elhatározta, hogy a novellád hőséneke Maximot teszed meg, és mire a történet végére érsz, arra leszel figyelmes, hogy minden szál kicsúszott a kezeid közül, a marionett-madzagok túlsó végére keveredsz, és a szöveged konstruál meg téged. Állsz és tudod, hogy Maxim már árkon-bokron túl jár, leéli helyetted az életed, s téged ott hagy a kapualjban.

Állok a kapualjban, fogselyem a bokáim köré tekeredve.

